

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 5535/2021
05.04.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Драгане Миросављевић и Надежде Видић, чланова већа, у парници тужиоца Соколског друштва „Војводина“ из Новог Сада, против тужене Републике Србије, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Новом Саду и Града Новог Сада, кога заступа Правобранилаштво Града Новог Сада, уз учешће умешача „Матица Српска“ из Новог Сада, ради утврђења права својине, одлучујући о ревизијама тужених изјављеним против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 1422/21 од 17.06.2021. године, у седници већа одржаној дана 05.04.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

УСВАЈАЈУ СЕ ревизије тужених и **ПРЕИНАЧУЈУ** пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж 1422/21 од 17.06.2021. године и пресуда Вишег суда у Новом Саду П 402/2020 од 23.02.2021. године, исправљена решењем истог суда П 402/2020 од 08.04.2021. године, тако што се **ОДБИЈА**, као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се утврди да је власник непокретности уписаних у листу непокретности број ... КО ... као: број зграде 1, земљиште под зградом-објектом површине 20 ари и 10 м², број зграде 2, земљиште под зградом – објектом површине 2 ара и 84 м², број зграде 3, земљиште под зградом – објектом површине 40 м², број зграде 4, земљиште под зградом – објектом површине 42 ара и 47 м², све под парцелом бр. ..., укупне површине 65 ари и 81 м², некретнина уписаних у исти лист непокретности: број зграде 1, пословна зграда за коју није утврђена делатност, објекат преузет из земљишне књиге, број зграде 2, пословна зграда за коју није утврђена делатност, објекат изграђен пре доношења прописа о изградњи објекта, број зграде 3. гаража, објекат изграђен пре доношења прописа о изградњи објекта и број зграде 4. објекат за спорт и физичку културу, објекат преузет из земљишне књиге, што су тужени дужни признати и трпети да тужилац на основу ове пресуде упише своје право власништва у листу непокретности бр. ... КО

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженој Републици Србији на име трошкова парничног поступка плати износ од 403.500,00 динара у року од 15 дана од пријема пресуде.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженом Граду Новом Саду на име трошкова парничног поступка плати износ од 370.500,00 динара, у року од 15 дана од пријема пресуде.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Новом Саду П 402/2020 од 23.02.2021. године, исправљене решењем Вишег суда у Новом Саду П 402/2020 од 08.04.2021. године, првим изреке, утврђено је да је тужилац власник некретнина уписаних у листу непокретности број ... КО ... као: број зграде 1, земљиште под зградом-објектом површине 20 ари и 10 м², број зграде 2, земљиште под зградом – објектом површине 2 ара и 84 м², број зграде 3. земљиште под зградом – објектом површине 40 м², број зграде 4. земљиште под зградом – објектом површине 42 ара и 47 м² све под парцелом бр. ..., укупне површине 65 ари и 81 м², као и на основу сопствене градње, некретнина уписаних у исти лист непокретности: број зграде 1. пословна зграда за коју није утврђена делатност, објекат преузет из земљишне књиге, број зграде 2. пословна зграда за коју није утврђена делатност, објекат изграђен пре доношења прописа о изградњи објекта, број зграде 3.- гаража, објекат изграђен пре доношења прописа о изградњи објекта и број зграде 4. објекат за спорт и физичку културу, објекат преузет из земљишне књиге, што су тужени дужни признати и трпети да тужилац на основу ове пресуде упише своје право власништва у листу непокретности бр. ... КО Ставом другим изреке, обавезани су тужени да тужиоцу, на име трошкова поступка, исплате износ од 388.100,00 динара са законском затезном каматом од пресуђења до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 1422/21 од 17.06.2021. године, ставом првим изреке, одбијене су жалбе тужених и потврђена наведена првостепена пресуда. Ставом другим изреке, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени су благовремено изјавили ревизије из свих законских разлога.

Тужилац је поднео одговор на ревизије.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр.72/11,49/13-УС,74/13-ус,55/14,87/18,18/20) и оценио да су ревизије основане.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности. На утврђено чињенично стање погрешно је примењено материјално право.

Према утврђеном чињеничном стању 1905. године је основано Соколско друштво „Нови Сад“ које је било активно до 1941. године. Дана 17.04.1936. године закључен је даровни уговор са овим друштвом ради изградње „Народног спомен дома Витешког Краља Александра I Ујединитеља“ који је одобрило Градско поглаварство, одлуком од 10.03.1936. године. На основу наведеног уговора, земљишно-књижни суд је дозволио укњижбу права својине на непокретностима раније уписаним на Општину Града Новог Сада, преносом у нов ЗКУЛ бр. ... у корист Соколског друштва у Новом Саду са забележбом ограничења права својине према тачкама 1. и 4. и то да се

даровано земљиште има да употреби једино у сврху наведеног спомен дома, да се у друге сврхе не може употребити и да се право својине са Соколског друштва у Новом Саду не може пренети на друго физичко или правно лице без изричите дозволе Градског поглаварства у Новом Саду. За подизање дома било је предвиђено прикупљање материјалних средстава у виду добровољних прилога у роби и новцу. Градња дома је стајала 6.923.000,00 динара. Соколско друштво је располагало готовином и вредносним папирима у вредности од 2.100.000,00 динара. Банска управа и Управа града Новог Сада су дале велике износе у виду добровољног прилога. Узет је зајам који Соколско друштво није могло властитим приходима да отплаћује, па је скупштина друштва прихватила предлог да се за санацију дуга Бановске штедионице нађе 400 чланова припадника друштва који би дали по 1.000,00 динара у виду бескаматног зајма на 10 година а камата коју је друштво плаћало сваке године у износу од 40.000,00 динара употреби за враћање зајма члановима. Правилником о употреби и руковању Народног дома Краља Александра, одобреног 12.05.1932. године констатовано је да је Народни дом својина Соколског друштва у Новом Саду и да се у њему налазе соколске просторије са вежбаоницом и осталим просторијама Управе Савеза културних друштава у Новом Саду и његових чланова.

Током другог светског рата, у периоду након марта 1941. године до 1945. године био је забрањен рад свих спортских удружења. После другог светског рата, 02.05.1945. године одржана је Оснивачка скупштина ОФСД „Војводина“ и том приликом основано је ново физкултурно друштво, а у записнику са годишње скупштине тог физкултурног друштва одржане 25.02.1946. године, као секција која функционише унутар тог друштва наведена је и гимнастика. I Гимнастичарско друштво „Нови Сад“ основано је 02.05.1946. године и његово устројство, категорије вежбања и систем такмичења су били идентични као у предратном Соколском друштву „Нови Сад“. Дана 11.01.1951. године закључен је уговор о уступању на коришћење општенародне имовине између Градског извршног одбора Нови Сад и I Гимнастичког друштва „Нови Сад“, којим је Градски извршни одбор Нови Сад уступио на бесплатно коришћење I Гимнастичком друштву „Нови Сад“ на 15 година физкултурне објекте „Дом културе“ Нови Сад у улици Жарка Зрењанина. У периоду од 1946. до 1981. године, део зграде дома, дат је на коришћење Српском народном позоришту, које је ту било до 1981. године. I Гимнастичарско друштво „Нови Сад“ било је члан Гимнастичарског савеза Југославије, које је на скупштини у новембру 1951. године променило назив у „Партизан“, па је I Гимнастичарско друштво „Нови Сад“ променило назив у Друштво за телесно васпитање „Партизан“ Нови Сад I и наставило своју делатност на истој адреси и у истим просторијама у којима је радило Соколско друштво пре рата. Друштво за телесно васпитање „Партизан“ Нови Сад I је на Конференцији одржаној 04.06.1975. године усвојило нов статут и нов назив друштва, од када послује под називом Друштво за физичко васпитање и рекреацију „Партизан I“ Нови Сад. На Конференцији ДФВР „Партизан I“ одржаној 08.01.1980. године издвојена је гимнастика из ДФВР „Партизан I“ и формирано Гиманстичко друштво „Нови Сад“ Нови Сад, које је 1992. године променило назив у Соколско друштво „Војводина“. У статуту Соколског друштва „Војводина“ Нови Сад од 26.12.1997. године наведено је да друштво наставља делатност и традицију Соколског друштва „Нови Сад“ које је основано 1905. године са свим имовинским и другим правима и обавезама које су овом друштву припадале. Споразумом од 28.02.2002. године закљученим између Соколског друштва „Војводина“ Нови Сад и ДФВР „Партизан I“ Нови Сад, спојене су ове спортске организације у једну. У Статуту Соколског друштва „Војводина“ од 05.10.2011. године наведено је да друштво наставља делатност и традицију Соколског

друштва „Нови Сад“ основаног 1905. године, са свим имовинским и другим правима и обавезама које су овом друштву припадале, а решењем Агенције за привредне регистре од 01.11.2011. године у Регистар удружења, друштава и савеза у области спорта уписано је превођење Соколског друштва „Војводина“ Нови Сад, као спортског удружења, а као датум уписа у регистар означен је 02.11.1905. године.

У ЗКУЛ ... КО ... вежбалиште и башта на парцели број .../... и Спомен дом, у улици Краљевића Ђорђа на парцели број .../... били су уписани као својина Соколског друштва у Новом Саду до 1942. године када је 07.10.1942. године извршен упис права власништва у корист (Мађарске) организације „АА“. Решењем Среског суда у Новом Саду Дн.бр.3445/55 од 17.08.1955. године, на основу члана 5. Уредбе о укњижењу права својине на државној непокретној имовини одређено је да се у ЗКУЛ.бр. ... КО ... исправи укњижба права својине на државној непокретној имовини извршена у корист грађана Новог Сада тако да се та имовина укњижи као општенародна, уз упис да је орган управљања Народни Одбор Града Нови Сад. Спорне непокретности нису биле предмет национализације. На спорним непокретностима у Новом Саду у улици Игњата Павласа 4 укњижена је државна својина Републике Србије са правом коришћења Града Новог Сада. Уговором од 19.06.2000. године тужени Град Нови Сад је пренео тужиоцу право коришћења спорних непокретности на период од 10 година.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су усвојили тужбени захтев тужиоца, јер су закључили да је тужилац наставио делатност и традицију предратног Соколског друштва „Нови Сад“ и да је стога активно легитимисан да тражи утврђење права својине на спорним непокретностима, а да чињеница да постоји дисконтинуитет од првооснованог удружења до тужиоца није од одлучног значаја, с обзиром да је он резултат аката принуде. С обзиром на то да су утврдили да је тужилац правни следбеник предратног Соколског друштва „Нови Сад“ основаног 1905. године, које је даровним уговором 1936. године стекло својину спорног земљишта на коме је донацијама и зајмовима изградило спорне објекте, то су утврдили да је тужилац власник спорних непокретности применом члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода, члана 1. став 1. Закона о поступању са имовином коју су сопственици морали напустити у току окупације и имовином која им је одузета од стране окупатора и његових помагача („Службени лист ФНРЈ“ бр. 64/46 и 105/46) и члана 14 Правилника о употреби и руковању Народним домом Краља Александра I од 12.05.1932. године. Нижестепени судови су закључили да у овом случају нема места примени Закона о удружењима („Службени гласник РС“ бр. 51/2009), јер је у време ступања на снагу Закона о спорту („Службени гласник РС“ бр. 24/11), чија је одредба члана 31. предвидела примену општих прописа о удружењима, истекао десетогодишњи период на који је тужени Град тужиоцу пренео право коришћења спорних непокретности.

По оцени Врховног касационог суда основано се ревизијама тужених указује да су нижестепени судови погрешно применили материјално право.

Наиме, када се има у виду утврђено чињенично стање, то се не може прихватити као правилан закључак нижестепених судова да је тужилац правни следбеник раније постојећег Соколског друштва, које је основано 1905.године, јер не постоји континуитет од тог првооснованог Соколског друштва до тужиоца и стим у вези да је тужилац власник предметних непокретности.

Из утврђених чињеница произлази да је Соколско друштво „Нови Сад“ основано 1905. године и да је било активно до 1941. године. Током другог светског рата, у периоду након марта 1941. године до 1945. године био је забрањен рад свих спортских удружења. После другог светског рата, 02.05.1945. године одржана је Оснивачка скупштина ОФСД „Војводина“ и том приликом основано је ново физкултурно друштво, а у записнику са годишње скупштине тог физкултурног друштва одржане 25.02.1946. године, као секција која функционише унутар тог друштва наведена је и гимнастика. I Гимнастичарско друштво „Нови Сад“ основано је 02.05.1946. године и било је члан Гимнастичарског савеза Југославије, које је на скупштини у новембру 1951. године променило назив у „Партизан“, па је I Гимнастичарско друштво „Нови Сад“ променило назив у Друштво за телесно васпитање „Партизан“ Нови Сад I. Друштво за телесно васпитање „Партизан“ Нови Сад I је на Конференцији одржаној 04.06.1975. године усвојило нов статут и променило назив у Друштво за физичко васпитање и рекреацију „Партизан I“ Нови Сад. На Конференцији ДФВР „Партизан I“ одржаној 08.01.1980. године издвојена је гимнастика из ДФВР „Партизан I“ и формирано Гимнастичко друштво „Нови Сад“ Нови Сад, које је 1992. године променило назив у Соколско друштво „Војводина“. У статуту Соколског друштва „Војводина“ Нови Сад од 26.12.1997. године наведено је да друштво наставља делатност и традицију Соколског друштва „Нови Сад“ које је основано 1905. године са свим имовинским и другим правима и обавезама које су овом друштву припадале. Споразумом од 28.02.2002. године закљученим између Соколског друштва „Војводина“ Нови Сад и ДФВР „Партизан I“ Нови Сад, спојене су ове спортске организације у једну. У Статуту Соколског друштва „Војводина“ од 05.10.2011. године наведено је да друштво наставља делатност и традицију Соколског друштва „Нови Сад“ основаног 1905. године, са свим имовинским и другим правима и обавезама које су овом друштву припадале, а решењем Агенције за привредне регистре од 01.11.2011. године у Регистар удружења, друштава и савеза у области спорта уписано је превођење Соколског друштва „Војводина“ Нови Сад, као спортског удружења, а као датум уписа у регистар означен је 02.11.1905. године. Када се има у виду напред наведено, односно да је детаљно хронолошки утврђен след догађаја од 1905. године, када је основано Соколско друштво „Нови Сад“ до данас, то следи да тужилац није правни следбеник Соколског друштва које је основано 1905. године, јер не постоји континуитет од тог првооснованог Соколског друштва до тужиоца, с обзиром на то да је Соколско друштво „Нови Сад“ основано 1905. године и да је било активно до 1941. године, да након тога није наставило са радом, а да је тужилац основан после другог светског рата. Није спорно да тужилац својим активностима наставља традицију и идеје Соколског друштва, које је основано 1905. године и да од 1992. године носи назив тог друштва, међутим за преузимање његових имовинских права није довољно означавање следбеништва одредбама Статута тужиоца и достава извода из регистра АПР са податком о првој регистрацији тужиоца 1905. године, јер у поступку регистрације удружења регистратор не испитује тачност података достављених уз регистрациону пријаву, како је то прописано чланом 64. став 4. Закона о спорту („Службени гласник РС“ 24/11), због чега су ти уписи деклараторне природе и не представљају доказ о правном следбеништву. За признање правног следбеништва потребно је поред наставка активности које су биле предмет удруживања првог друштва постојање непрекинуте пререгистрације удружења сагласно важећим прописима, а што не произлази из напред наведеног.

Тужилац ни у складу са Законом о удружењима („Службени гласник РС“ бр. 51/2009) није стекао право својине на предметним непокретностима.

Наиме, тужилац је регистрован као спортско удружење и корисник је предметних непокретности, због чега се на тужиоца као спортско удружење, према члану 31. Закона о спорту („Службени гласник РС“ бр. 24/11) важећем у време подношења тужбе односно, према члану 33. сада важећег Закона о спорту („Службени гласник РС“ бр. 10/16) примењују одредбе Закона о спорту (као специјалан, посебни пропис), а на питања која нису уређена овим законом општи прописи о удружењима, што је прописано и чланом 2. став 2. Закона о удружењима, према ком члану се на спортске и друге организације чији је рад уређен посебним законом, одредбе овог закона сходно примењују у питањима која нису уређена тим посебним законом.

Чланом 80. Закона о удружењима („Службени гласник РС“ бр. 51/2009) прописано је да непокретности у друштвеној својини на којима право коришћења имају друштвене организације, удружења или облици повезивања удружења (савези) са седиштем на територији Републике Србије, даном ступања на снагу овог закона постају средства у државој својини на којима право коришћења има јединица локалне самоуправе на чијој се територији непокретности налазе. Према члану 81. став 1. истог закона непокретности у друштвеној својини на којима су друштвене организације до дана ступања на снагу овог закона имале право коришћења прелазе у својину, односно сусвојину ових друштвених организација, сразмерно уделу којим су друштвене организације учествовале у финансирању ових непокретности сопственим средствима оствареним од добровољних чланарина, поклона, донација, легата и на други законом дозвољени начин. Чланом 89. став 1. истог закона прописано да даном почетка примене овог закона одредбе Закона о друштвеним организацијама и удружењима грађана („Службени гласник РС“ бр. 24/82.., „Службени гласник РС“ бр. 48/94“) и Закона о удруживању грађана у удружења, друштвене организације и политичке организације које се оснивају за територију СФРЈ („Службени лист СФРЈ“ бр. 42/90...“Сл. лист СРЈ“ 73/2000), престају да се примењују на удружења грађана, друштвене организације и њихове савезе, осим на спортске организације и удружења.

Код утврђеног да је земљишно-књижни корисник предметних непокретности, тужени град Нови Сад на тужиоца пренео временски ограничено право коришћења са теретом бесплатног коришћења дела предметне непокретности од стране Позоришта младих, то се на тужиоца, као спортско удружење не може применити напред цитирана одредба члана 81. Закона о удружењима, сагласно члану 89. став 1. истог закона према ком члану даном почетка примене овог закона одредбе Закона о друштвеним организацијама и удружењима грађана („Службени гласник РС“ бр. 24/82.., „Службени гласник РС“ бр. 48/94“) и Закона о удруживању грађана у удружења, друштвене организације и политичке организације које се оснивају за територију СФРЈ („Службени лист СФРЈ“ бр. 42/90...“Сл. лист СРЈ“ 73/2000) се примењују на спортске организације и удружења. Примена наведених раније важећих закона о удружењима је престала на основу члана 193. Закона о спорту („Службени гласник РС“ бр. 24/11, 99/2011) од када се Закон о удружењима супсидијарно примењује на спортска удружења. Стога је и са тих разлога неоснован тужбених захтев тужиоца.

Са напред наведених разлога, Врховни касациони суд је применом члана 416. став 1. ЗПП, одлучио као у ставу првом изреке.

Тужени су успели у поступку по ревизији, због чега им на основу члана 165. став 2, 153. став 1. и 154. ЗПП припадају трошкови целог поступка. Туженој Републици

Србији припада право на трошкове за приступ на шест одржаних рочишта, по 24.000,00 динара, на једно неодржано 12.000,00 динара, за састав: одговора на тужбу 22.500,00 динара, два нужна и образложена поднеска по 22.500,00 динара две жалбе по 45.000,00 динара и састав две ревизије по 45.000,00 динара, укупно 403.500,00 динара. Туженом Граду Новом Саду припада право на накнаду трошкова за приступ на шест одржаних рочишта по 24.000,00 динара, на два неодржана по 12.000,00 динара, за састав: одговора на тужбу 22.500,00 динара, две жалбе по 45.000,00 динара и две ревизије по 45.000,00 динара, укупно 370.500,00 динара.

Са напред наведених разлога одлучено је као у ставу другом изреке.

**Председник већа-судија
Добрила Страјина, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић